

מדועסקל מט' 27
מישיבת ועדת הכספים,
שהתקיימה ביום ג', י"ז בכסליו
תשי"ב - 15.1.52 בשעה 9.15.

משתתפים:

היו"ר - י. גורי
ח. אריאב
י. גדר
א.ט. גניחובסקי
ש. דיין
א. הרצפלד
ק. לוז
ט. סנה
י. פורדר
א. ציזלינג
ט. קלמר
ז. סוזאייב
י. דוקח
ד. שרי

בעוררים:

י. אפרתי

מוזכרים:

א. קפלן - שר האוצר
ד. הורוביץ - המנהל הכללי, משרד האוצר
מר קיטרון - יועץ משפטי.

סדר-היום:

שאלות של חברי הוועדה בעקבות סקירתו של
מר הורוביץ על מאזן התשלומים, ותשובות מר
הורוביץ.

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

לפני שאנו עוברים לסדר-היום, ברצוני לקבל את
תשובתו של חבר הכנסת ציזלינג בנוגע לשטרי הסכון צמודי דולר. הוא הבטיח
לתת היום את תשובתו בנוגע לשני התיקונים בחוק זה.

א. ציזלינג:

אין לנו התנגדות להעלאת הסכומים.

הרהלט: לקבל את התיקונים בחוק שטרי הסכון צמודי דולר, כפי
שהוצעו על האוצר.

היו"ר י. גורי:

חבר הכנסת ציזלינג מתבקש לתת את תשובתו גם
בנוגע לחוק הפילווה.

א. ציזלינג:

השאלה הזאת הונחה בפנייה של שר האוצר לסיעות.
אין אנו סוברים שהפרוצדורה הנכונה היא דיון
בוועדת הכספים על התחייבויות של סיעות. אין אנו סוכנים לכל התחייבות
שהיא לגבי התנהגותנו בכנסת.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.52

שר האוצר - א. קפלן:

אני מוריד, אפוא, את הסעיף הזה מסדר-היום.

הדו"ר י. גורני:

ברצוני לקרוא לפני חברי הוועדה את רשימת העניינים העומדים לסדר-יומה של הוועדה, הרשימה כלולה בטכת שלוחתי לחברי הוועדה ביו הלשון:

"הריני לסכם את רשימת הנושאים והעניינים שוועדת הכספים תידרש לדון בהם בשבועות הקרובים, שהם עניינים שידונוא תהילה בוועדה-משנה, את קבועות דאם זמניות, ואחר בוועדת הכספים, במליאתה.

- 1) תיקונים בחוק טס הכנסה
- 2) חוק לפיקוח על מטבע חוץ
- 3) תקנות חוק הארנונה לפיצוי נזקי המלחמה
- 4) נכסי הנפקדים
- 5) חברת "עמיד" והדו"ח של מבקר המדינה על פעולות החברה
- 6) עיני חברת החשמל ומחירי החשמל
- 7) תיקונים בצו מותרות
- 8) פיצויים לניזוקי מלחמת השחרור בירושלים
- 9) חברת האשלג
- 10) הסדרת היחסים הכספיים בין הלשטון המרכזי והשלטון המקומי
- 11) השיכון העממי הטמטלתי
- 12) עניני רשות הפיתוח
- 13) התקציב של מסד התחבורה - הפעלת ועדת משנה
- 14) ההכנסות להוזלת מצרכים חיוניים והשימוש בהן
- 15) הדו"ח של מבקר המדינה לשנת הכספים 1950/51
- 16) הדו"ח של מבקר המדינה על ביקורת תקציב הבטחון לשנת הכספים 1949/50
- 17) עניני שיכון של עובדי המדינה (שיכון הצפון "נועם")
- 18) אישור צווי מכס ובלו - מפעם בפעם
- 19) משכורת עובדי הכנסת, עובדי מבקר המדינה והשופטים הצבאיים
- 20) בעיות אספקת הדלק ומחיריו
- 21) תקציב 1952/53
- 22) עניינים שוטפים שונים, שיובאו על ידי שר האוצר
- 23) "אל-על".

חלק מהעניינים כאמור מתברר תחילה בוועדות משנה שנבחרו בוועדת הכספים. הנני מצרף כאן את רשימת ועדות המשנה שנקבעו עד עתה, והמראה שכל חברי הוועדה נושאים בעומט גדול, והם נדרשם לתת הרבה מזמנם בוועדות אלו נוטף על השתתפותם בישיבות המליאה של הוועדה, קשה עלי לתאם את מועדי הישיבות של ועדות המשנה, מאחר שחלק מהוועדות מורכב מאותם החברים, ומאחר שכמה מחברי ועדת הכספים הם חברים גם בוועדות אחרות בכנסת, סבור אני שוועדת הכספים תפגד קשה בעבודתה אם לא תמצא אפשרות להפעיל את ועדות המשנה גם מחוץ לשלושת ימי עבודתה של הכנסת ולכנס מפעם לפעם את הוועדה כולה לשלוש ישיבות בשבוע, במקום שהים.

הנני מצייין שהוועדה תקבע את סדר-יומה לחודשים ינואר-פברואר לפי סדר הקדימה של העניינים, מתוך הנהג שחודש סרף יוקדש כולו לעניינים בתקציב 1952/53. ברור לי שהוועדה תהיה נאלצת לדחות את הדיון באילו עניינים שמניתי לעיל - לאחר הדיונים בתקציב 1952/53, ורצוני שהוועדה כולה תשא באחריות לפיגור זה, ותקבע את המוקדם והמאוחר בדיוניה.

ועדות-המשנה הקיימות עכשיו הן: ועדת-משנה לענייני תקציב הבטחון; ועדת משנה לענייני דו"ח מבקר המדינה; ועדת-משנה למס-טותרות; ועדת משנה לענייני חברת החשמל; ועדת משנה לענייני נכסי-נפקדים; ועדת משנה לתקנות חוק הארנונה; ועדת משנה לחוק לפיקוח על מטבע חוץ; ועדת משנה לענייני משכורות; ועדת משנה לענייני מס-הכנסה; ועוד ועוד. אני מניח שלאור העבודה הרבה שלפנינו, חברי הוועדה מסכימים שעליהם לתת את הטמטימוס מזמנם לקידום העבודה. אשר לשאלה: האם אפשר לשלוח לוועדות-משנה מסויימות חברי כנסת שאינם חברי ועדת-הכספים - אני מפעיל עכשיו את כל כוח-השפיעתי בכדי שהצעה זאת תתקבל בוועדת הכנסת.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.52

אני מציע לקיים 2-3 ועדות-משנה במקום
כל אותן הוועדות הקיימות, ולחלק ביניהן

א. איזולניב:

את העבודה.

כדאי לשקול הצעה זאת.

הינ"ר י. גורדי:

ברצוני להציג בפני חברי ועדת הכספים את
מד בנק שנתקבל לעבודה בכנסת מהאוצר. עליו לעזור לוועדות-הכנסת, וביחוד
לוועדת הכספים. יחד עם זאת ימשיך מד ספינק להיות המקשר בין ועדת הכספים
והאוצר, כפי שהיה עד עכשיו, ואני רוצה להורות לו על שבועות האחרונים -
בשעה שלא היתה עזרה אחרת - הוא הגיש לנו את כל העזרה וברוך כלל הגיש
לוועדת הכספים עזרה בעניינים שונים גם כאשר תפקידו לא חייב זאת, ובאופן
מיוחד בהנחיתו סעודתו בהכנת הומר להקצית, אשר לתחומים שבין שני עובדים
אלה - אודיע עליהם בזמן הקרוב לחברי הוועדה.

י. רוקח:
בנוגע לשטפונות: הופיין, בתור יו"ר
המגבית, סירב לקבל מהבנק הלוואה על
250,000 ל"י לערבות הממשלה. המצב הוא עגום, כי אנשים נמצאים בחוץ.
אנו נמצאים בקפאון גמור בענין זה. הוועדה צריכה להחליט מה לעשות.

בנוגע לקרוטין - הבטחתי להשיג מכתב
מ"א.ס.ט.ר" שהממשלה אינה נותנת להוציא את הנפט. החברה מסרבת לתת את
המכתב, אולם יש לי שני עדים.

הינ"ר י. גורדי:
היה ברור לחברי הוועדה שאחרי שחבר הכנסת
רוקח זכר על 250,000 ל"י בגמר העניין.
מד האוצר צריך אצא להחליט כעת להסיר את הסעיף מעל סדר-היום או להעלות
אותו מחדש.
אנו עובדים לסדר-היום. בהזדמנות זו אני
רוצה לברך את מד הורוביץ על הוצאת ספרו.

א.ס. גולדברגסקי:
השאלה החשובה ביותר שאני שואל היא: מה
הוא הגודל שהמטבע שלנו יורד מיום ליום?
מה הוא הגורם שמשרד האוצר - אם בכוונה או שלא בכוונה - שותק על כך.
מצב זה של אי-ביטחון טוכרה למצב את תיקוננו ע"י הצהרה או הודעה. יתר
שאלותי היו:
האם אין מד הורוביץ חושב שאין ניתנת
לציבור הסברה מספיקה על פעולות האוצר בענין מטבע זר?
יש לי רושם שהמחלקה למטבע זר עובדת במספר
אנשים מצומצם. דבר זה הוא לדעת העניין.
אני רוצה לשאול אם לא כדאי לקבוע שכל 5
חדשים תדון ועדת הכספים ותקבל דין וחשבון על בעיית המטבע הזר.

מד הורוביץ אמר שכל ההתחייבויות שולמו
בזמן. אך מה המצב ביחס לאנשים שהוצעו, למשל, טכונות בחוץ לארץ, ולאחר
שהתחילו עם להכין אותן אמר האוצר שאין לו מטבע חוץ?

אני רוצה לשאול את מד הורוביץ אם היה
מסיג את הסכומים שביים האוצר צילטלא אותה על של 200 אלף הגנבים וכדומה.

י. ברדי:
שפעתי מזה כמה חדשים שהממשלה עומדת לעשות
אופרציה כספית גדולה, משהו בסגנון בלגי,
הולנדי או נורבגי. בכנסת הביא חבר הכנסת גוברדין הצעה בשמו הוא באותו קו
שקרא לו סלונה חובה. השמועה הזאת הורסת את המטבע, וגם את האפשרות לעשות
ניתוח זה שהוא אולי הינוני. על האוצר לעשות אחת משהו: או לבצע את הניתוח
הזה מיד, או להודיע שאין לו כוונה לעשות אותו. התכנית להעלות את שכר
העבודה ואת אינדקס היוקר היא בטבעה מנוגדת לתכנית-האופרציה הזו. אותם
אנשים שהמציאו דעיון זה ולא ביצעו אותו סיד - בוודאי שגרמו נזק רב לפדינה.

2. סוגיות:

יש לי גאלה אחת שאינה נוגעת באופן
ישיר להוצאתו של סר הורוביץ על סגון
התשלומים: האם סר הורוביץ יכול לספור להבדל ועדת הסטעים מה הוא הסמוך
אל סרדי האוצר עומצא בידי בנקים ומסדות כספיים וסדר הוחלט במחלקת
הדפוס בניקודים על לירות ישראליות?
בסגון התשלומים שסר סר הורוביץ לשנת
1950/51, במידה שלף בכנסים הסטעים, בהקבלו המדרת הסגון ומצרכים
אחרים שהתקבלו מאוצרת-הבדלת במהיר נומינלי?

מה הוא הסכום הכללי של המצרכים

האלה?

בדמימה ההכנסות המועדעות במסבע זר

X

לשנת 1952 לא זמיני הסכומות בפירות ערך נריסלים. האם זאת סגון
ברמימה או יש לזה הסבר?

האם סופיעה באיזה סקום ההכנסה שהיתה

באוצר בסוף 1950 ועד החלה 1951 בדולרים במזומנים תכורה יבוא ללא
תשלום, עדולר הוא אאאאא נסדר לאוצר והאחד הביאו הסרי-בנין?

מה היה הסכום הכולל של הדולרים

בנסדר בבורה כזאת לאוצר?

מה נורה לשנת 1951 סופיע סכום של

21,500,000 ל"י מקדמות, נורה העצמאות וסילנות שונים. זה היה עד
אובוסט. האם יכול סר הורוביץ לספור מה הוא הסכום הכללי? אולי אין
סגון סופי, אבל החיסוב שלנו עולה פי כמה וכמה.

לפי החיסוב המועדע שלי על סגן

המספוייה המועדע על הכנסות מקדמות, סילנות העצמאות וסילנות שונים
בגלגיה, צרפת וכו', הסכום הכלי עולה בהרבה על המספר שנפטר ע"י
סר הורוביץ.

מה הם הנובות הסרימה במסבע זר?

מה הן ההתחייבויות של האוצר?

מה הן ההתחייבויות של סגון המסגון?

מה הן ההתחייבויות של סרדי האוצר
המסדרים מסלתיים חצי-אוטונומיים אחרים הוצאים לקבל הלוואות במסבע זר?

מה אאא זמן פרעוכם?

מה הם הנובות, ההתחייבויות לשנת 1952?

מה הן ההכנסות המועדעות במסבע זר
לשנת 1952 מכל וצורות של סגנות מהגילוח סגון, סליטת הסקריפטים, סקוררים,
מסכוניות וכל הצורות ששלימים בדולרים הכולל גם המורה עבור הסחורה,
מסי-מותרות, מכת וכד'?

מה הן ההתחייבויות של האוצר לפי חוק

עידוד השקעות חוק?

מה הן ההתחייבויות המועדעות של האוצר

בגבולות של תשלום של 10% מסקיע-הון רשאי להוציא לחו"ל?

מה היא ההתחייבות הכללית ומה הן

ההתחייבויות המועדעות שתיפולנה על השנה הזאת של 1952 ואולי גם 1953?
קראתי שסר הורוביץ הזכיר מספרים שונים שיהיו דרושים במסבע זר לשנת
1952, בטן כולל של כ-200,000,000. סר הורוביץ הזכיר שיהיה צורך
ב-400,000,000, והייתי רוצה, אפוא, שסר הורוביץ יפרט מה היא החלוקה
המועדעות של העורך. עד כאן אנו יודעים על סגון כ-90,000,000; דלק
50,000,000; זבלים, רפואות 10,000,000; חמדי גלם לתעשייה - 50,000,000

ז. סרובליב:
האם לא צריך להגיע פעם לפעם שנוכל לעשות חשבון מראש מה אנו צאצאצא יכולים לצפות להשיג. מטבע זה בשנה השוטפת, ולחלק מראש - למעשה לעשות תקציב - ולדעת לביזה פטרות נוציה את הסכום - קטן או גדול - שיעמוד לרשותנו, ולטוב פתרון מוצא ולא לעמוד בסוף השנה במצב קשה?

אני מסכים עם מה הורוביץ בהתנגדותו לכל שיטת האשראי הגורמת לבזבז ריזק, אולם הסיבה לכך היא שצוים את הכל ברגע האחרון. האם יש לאוצר איזו תכנית בשטח זה? צריך להגיד למשרדים המדניים שהם יכולים לצפות מהאוצר לסכום מסויים ולא יסכו לפטרות. הן בסקטור הפרטי והן בסקטור הקואופרטיבי דעתי היא שהזנחנו הרבה ע"י כך שנתנו להם הוויית יותר מדי טובים ולא היה להם צורך לחפש שותפים שיכניסו מטבע זר.

מה דעתך על מה הורוביץ על העובדה שנתנו ציוד תעשייתי והקלאי בשעה שידענו שלא יוכלו לספק חומר גלם לתעשייה זו?

שאלה אחרונה: מה היא התכנית הכללית של האוצר? כיצד הוא הוטב לקיים אותה בשנת 1952 ו-1953? מה היא תכניתו לאיזון? אופרים שמזון תשלומים מתזון חסיד - אולם מהי בכל זאת התכנית לשנה הקרובה ולשנה הבאה בקטן עם מטבע זר?

י. פורדור:

שאלה קו של טאזן התשלומים היא השאלה החשובה ביותר מכל הסעיפים שקרא לפנינו היום ר. ברזוני לשאול מספר שאלות ולהעיר מספר הערות בעקבות סקירתו של מה הורוביץ.

אני מדבר על שנת 1952. ברור לי שבשנה זו אנו עומדים טוב בפני קשיים עצומים. נשאלת השאלה: מה יהיה בשנת 1953/54? הרי לא חסיד נוכל לסמוך על הענקות ומילדות של הבנק ליצוא הענקות האלו יש להן פחות או יותר אופי מקרי. אני מרשה לעצמי להגיד שמסוכן מאד לבסס את כל המסך על האמנות שלנו לנהל משא-ומתן. לפעמים אני נוטה לאחל לנו פחות אמנות ויותר הכנסות. ברשותנו אין מספיק סכומים במזומנים. אני מעריך סכום זה בקצת למעלה מ-50,000,000 ל"י.

קושי נוסף הוא: כיצד נוכל לשלם בעד החיסה או הרלק ברגע שאנו יודעים שאין דברות גדולות לרשות האוצר ואין קרדיטים במטבע שיוכלו להוות פתרון לזמן קצר?

עם כל הקשיים העצומים - חייב האוצר להכין תכנית אלטרנטיבית - אפילו שתיים. טענתו של האוצר היא מוצדקת שאין הוא יכול להקציב לאיש סכומים מסויימים כי אין הוא יודע אם יקבל את הכספים שהמלווה או לא - אבל אין אנו יכולים לבנות את המסך במקריות כזאת. אני מציע ללכת בשיטה זו: 120,000,000 יהיו לנו בכל מקרה באופן גלובאלי. אני מציע לאוצר להכין תכנית על בסיס של ה-120,000,000 האלה ולהודיע לתעשייה ולחקלאות: יותר מזה אין לי. במידה שייכנסו יותר כספים - יוכל האוצר להקציב יותר. אי-אפשר לדבר על תכנון אם אין יודעים מה נוכל לעשות אפילו ב-5-6 החודשים הקרובים. אני מציע לאוצר לחנך את המשרדים לקבל בדייקנות את התכנית הזאת.

לפי דעתי עלינו לדבוק היום לאפשרויות נוספות, וברזוני לנגוע בשתי בקורות. א) שאלת האשראי. מה הורוביץ אמר בהצהרה הגיגית שהוא מאד פרגמטי בעניינים כלכליים. אני מציע לו לטפל בפרוגמטיות גם בשאלת האשראי. הפוליטיקה של האוצר בשטח הקרדיטים לא היתה מוצלחת ביותר. חסיד אפשר להביא נימוקים - ואני מוכן לקבל אותם - אולם אני צאצאצא אומר: היו כאן תנודות יותר מדי גדולות. גם עששו איננו מוכן לקבל את טענתו של מה הורוביץ: ישנה טענה - אין אשראי. צריך לנתח איזה אשראי ומה טיבו. במצבנו כיום עלינו לקבל אשראי לכל המצרכים הרחופים - ובעיקר למזון. ישנו אשראי חוזר המקובל בכל העולם ויש לנצל זאת אם זה לזמן בינוני. גם לארץ זאת ישנם יחסים מסחריים עם מדינות שונות שאריך לנצלם לטובת טאזן התשלומים ואסור לה/הכללה מצד האוצר בשטח זה.

אני רואה בדאגה גדולה את ההתפתחות של שטח ההשקעות. איננו רואה בזה טיפול מספיק. למשל: אני דורש בתוקף שבכל טאזן התשלומים יפיעו ה-10% האלה. כיצד נפתח פוליטיקה של השקעות אם לא

י. פורד:

נוכל לשלם את הדיבידנדה הראשונה שהבטחנו? אינני מדבר על אי-יציבות של המטבע, אבל אנו מוכרחים ליצור איזון אוויריה של אמון, ובעולם הקאפיטליסטי יש צורך לשלם לפחות את הדיבידנדה הראשונה בדייקנות. נאיבי קצת לחשוב שע"י הוראות פורמליות בלבד אפשר למשוך את ההון הפרטי. אם הקורסים אינם מתאימים למציאות - אי-אפשר לעשות זאת. יש להגיד באופן ברור ביותר: אנו נשלם את ה-10%. נניח שיעלה בידינו אלא לגייס כל שנה 30,000,000 בהשקעות. איזה אמון יהיה זה אם יופיע במאזן התשלומים שלנו טכום של כ-3,000,000?

אין אני מבין מדוע אין פעולה מתאימה של אאאאא הממשלה בשטח היצוא? כל השאלה של הפרטיות אינה ברורה לי. הצעתי פעם להקציב חלק מהמטבע הזה כדי לאפשר קניות. הצעתי להקציב חלק מהאקספורט הזה בדביזים לאנשים בכדי לקנות חמרי-גלם. השוק הפנימי הרכה יותר בוח לאנשים - והאשמה כאן היא הממשלה. יש הכרח לדעתי לשפל בעניין זה.

ברצוני לדעת אם יש נייד האוצר איזה ניתוח מה צריכה לעלות לנו פונקציה מסוימת? למשל: יש לנו פירוט מה נהוץ לנו לבטחון, לעליה וכו'. אני רוצה סגור לדעת מה אוסר לנו אאאא בדביזים 100 אלף עוליים? מהי אאאאאא כוונתו של האוצר בנוגע לפוליטיקה החדשה של הקורסים השונים?

מחוץ לחובות של האוצר - האם ישנם חובות גם של משרדים אחרים? אם כן - האם אין בכוונת האוצר לדרוש ריכוז?

האם מוכן האוצר לקבוע עם ועדת הכספים את חלוקת הדביזים לפי קטיגוריות? אינני טוען פה לאשר כל שם, אולם אם מדברים על תכנון של הפוליטיקה הכלכלית, ישנם שני גורמים: התקציב שהוא בעל חשיבות בינונית; חלוקת הדביזים שהיא בעלת חשיבות סכרעת. אין אני רוצה להוציא את הפרלמנט מהפונקציה היחידה חשובה. ועדת הכספים צריכה לדרוש שאנו ביחד נקבע מה הן הקטיגוריות, ואני שואל את האוצר: האם בכוונתו האדיבה לאפשר לנו זאת?

ח. אריאב:

שמעתי בעיון רב את הרצאתו המעניינת של מר הורוביץ ואין לי שאלות. מר הורוביץ הפסיק בנקודה פיקנטית מאוד: כיצד לפתור את הבעיה? - ולא נתן לנו את הפתרון.

כל מי שמע את ההרצאה, ברור לו שחסר מעיף אחד חשוב מאוד במטבע זר: השקעות הון. אנו חיים יותר ויותר על הענקות ומתנות שמישהו יתן לנו. אני מוכן לקבל הענקות כל עוד נותנים לנו אותן וכל עוד התנאים אינם באמת משעבדים אותנו. אינני מדבר על שיעבוד פוליטי, אולם אני מתחיל לחשוש שכל כמה שנהיה תלויים יותר ויותר בהענקות אלו, נצטרך לשעבד את עצמנו לא רק בנוגע להרכב, אלא יתכן שבאחד הימים ניאלץ להסכים לכלא מיני תנאים. היום אני יכול להניח שממשלת ארצות-הברית איננה קובעת תנאי מפורש פוליטי, אבל אם נהיה תלויים בזה - מי יודע אם ביום מן הימים לא נצטרך להשתעבד.

משום כך אני מודאג מכך שהממשלה אינה קובעת פוליטיקה מעשית חיובית בנוגע להשקעות. עכשיו היא יכולה לטעון שאנו האמון במטבע בארץ, בהשקעות, אבל אין היא מנהלת פוליטיקה המכוונת להפסיק את חוסר האמון הזה. היום כמעט שאין מעיף כזה של השקעות הון.

ז. הורוביץ:

יש מעיף כזה: יבוא הון פרטי אאאא באמריקה בסכום של 60,000,000 דולר לשנה.

ח. אריאב:

אני מודה לעצמי לקבוע, מתוך חרה רצינית למצב, שבמעוף הזה אם יגוייס הסכום - ואינני בטוח עדיין בכך - הוא יגוייס ברובו לא מיבוא ממש להשקעות, אלא בצורות אחרות. לכן מתעוררת השאלה: מה לעשות. ב-1952 ישנם כמה מעיפים שהם מפורקקים, למשל: יצוא סחורות - 25,000,000 ל"י. מעיף אחד וחשוב ביצוא - הדריים - אינני חושב שילך השנה כפי ששיערו, ובזה אשמה לא מעט הפוליטיקה של קבצנות, אולם גם גורמים אחרים יעכבו את המשלוח.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
15.1.52

ח. אריאב:

הסעיף השני שאני מפקפק בו הוא יבוא ללא
תשלום ~~25,000,000~~ 25,000,000 אפילו
יגוייס הסכום הזה - הוא יספיק לאותו המעט שיש לנו ולקצת חטרי ג'לט. אינני
רואה את הפעולות לקראת הוודות ומת-החיים בדברים בלתי חיוניים. אינני רואה
מה אנו עושים לשם הגברת היצוא.
באשר לשילומים מגרמניה - זוהי שאלה
פוליטית ואינני רוצה לדבר עליה. אני רוצה לדעת כיצד חושב האוצר לפתור
את הבעיה של שנת 1952 שאנו נמצאים כבר בתוכה. המצב הולך ורע כי האינפלציה
בולה ופולכת וזה משפיע הרבה גם על ענין המטבע הזר.

אשר לבנייה, הוצאנו עד עכשיו כמעט החצי

מהכסף במטבע זר לבנין לעולים.

ד. הורוביץ:

אטרתי שמהסקעות בארץ הוצא לכך כמעט החצי.
אילו היו כל האנשים בארץ עוסקים בבניה,
לא היו יכולים להוציא חצי מהכסף במטבע זר.

ח. אריאב:

היתה נטיה שאנשים מן החוץ ישקיעו בבניה
במטבע זר, ואני רוצה לדעת: מי עיבב בעד זה?

ענין יבוא: יש לתת ליבואנים להגביר את

היבוא ללא תשלום. זה היה יכול לפתור קצת את הבעיה של אוסר במטבע זר.
מה עושים בקשר עם הגברת יבוא ההון הפרטי?

ד. הורוביץ:

מתוך 90,000,000 של אימפורט היה 6,000,000
לבניה.

ש. דיין:

ברצוני לשאול שאלה כללית: אמרו שאנו אכלנו
חלק חשוב מהכספים שגייסנו, אלא כולומר: השקעות
שלנו אינן מכסות את מה שקיבלנו. לי יש דעה אחרת, ואינני בטוח שישא מבוססת
ועל כן אני שואל: אם נצטרף את העבודה שעשינו למפעל של השקעות בכל השטחים
ונעריך הכל יחד, האם זה יהיה שווה למה שהשקענו או לא? למשל: אם הבאנו
צינורות למפעלי העקאה והוצאנו על זה סכום מסויים של דולרים. שילמנו שכר-
עבודה. אחרי שבנו בריכות למים וחיברו את הצינורות וכו', אם נעריך עכשיו
את הצינורות, האם זה שווה להשקעה שהשקענו או לא?

שאלה שניה: מתוך סקירתו של מר הורוביץ נראה

שגייסנו 700,000,000 דולר מיום קום המדינה ועד היום הזה, נוסף על מה
שהשתכרנו בעמל-כפינו סאנספורט. אם הכנסנו במשך הזמן הזה קרוב ל-700 אלף
נפש, כלומר: כל נפש שקלטנו בארץ עלתה לנו כ-1,000 דולר, הווק אומר
שמספחה של 4-5 נפשות עולה לנו כ-3,000-4,000 דולר. אם דולר שווה בערך
ללירה, זאת אומרת שמספחה עלתה לנו כ-3,000 לירות. לפי הסיכומים של הסוכנות
היהודית עלתה מספחה סכום כזה. אני שואל, אפוא: אם בתעשייה, במלאכה או
בטידור אחר של עולים, נוסף על מים, חשמל וכו' שנותנים להם - אין משקיעים
יותר? מדוע אין הממשלה רואה את ההכרה המשקי, הכלכלי, להושיב עולים אלה
על הקרקע? זה יותר בזול וישנה תקווה שכעבור זמן מה עולה זה עוד יתן משהו,

אני רוצה לדעת אם בתעשייה עולה יותר בזול

מאשר בהתישבות.

ביחס לסיכויי קיומנו לשנה הבאה: אם העליה

תהיה במספרים שקבענו עכשיו, דרושים לנו לשנה אחת למעלה מ-20,000,000 כדי
לקיים את העליה המוקטנת במקצת באותן השקעות שנהגנו בהן במשך 3 השנים
האחרונות. האם זה יכול להיחשב צאצא כדבר הגיוני?

ד. הורגניץ:

עלי לענות על 52 שאלות, אולם לפני שאתחיל להשיב, ברצוני לסלק חוב אחד לוועדה זו. אחרי כל סיור שלי בחוץ-לארץ הייתי נוהג לפסור דין-וחשבון קצר על הדברים שבהם עסקתי בסיורי, ואעשה זאת גם הפעם, כי יש לזה שייכות לשאלות שנשאלו כאן.

חזרתי ארצה לא מזמן, אחרי סיור קצר בסן-פרנציסקו. בסן-פרנציסקו נמצא המרכז של הבנק הגדול ביותר בעולם: בנק אוף אמריקה, שהוא בנק פרטי. באתי לשם בכדי לקבל אשראי. דובר כאן על מספר האמון בפטנע שלנו ובמסבנו הכלכלי. אני קיבלתי את האשראי הזה אחרי משא-ומתן של חמשה ימים, בתנאים יותר טובים מאשר האשראי הקודם. הסכום שקיבלתי הוא 10 מיליון דולר. האשראי הוא בדביית של 3,5 אחוזים, ואנו חפשים להשתמש בו לכל מטרה, בכל ארץ ולקניית כל מצרך. עד כאן היו כל ההלוואות שקיבלנו - מחוץ לאחת - מבנק זה על שם הקרן הקיימת, בערבות הפטסלה. זאת היתה הפעם השניה שדרשתי מהם הלוואה באופן ישיר לפטסלה, ולמרות המסבר באמון שדובר עליו פה, נתגשם הדבר הזה וכוצע. בתוך המשא-ומתן הזה היתה לי הרגשה של אמון מלא דוקא מהבנק הזה לעתידנו ולכשרנו להתגבר על הקשיים הכלכליים שבהם אנו נתונים. לא היתה כאן שאלה של ערבות, אלא רק האסיינפנש לסכומים א מהבונדס, ולא אחוזים. היה חשוב מאד שאת ההלוואה הזאת קיבלה הפטסלה ולא הקרן-הקיימת, כי הקרן הקיימת תוכל כעת להיות חפשיית לקבל אשראי אחר, כי אילו שיעבדה כאן את הכנסותיה, לא היתה יכולה לעשות זאת. המילווה הוא לשנה אחת - לא דרשתי יותר. התשלומים מתחילים רק אחרי הסילוק של ההלוואה הקודמת. הקרן הקיימת ואנו חייבים ביחד עוד 10 מיליון דולר. יחד עם ההלוואה של עכשיו יגיע הסכום ל-20 מיליון. 24 שעות אחרי שחתפנו על החוזה, היה הכסף בידינו.

חבר הכנסת רוקח דיבר על סודיות. נדמה לי שבאמצע שבהרצאתי פסרתי את כל הידיעות הידועות לי. היתה זאת הרצאה גלוית-לב מאד, עד כדי כך שהצגתי שאלות שלא ידעתי לענות עליהן. אינני מתיימר למצוא תשובה לכל שאלה. אם מישהו יביד לי שיש לו תשובה לכל שאלה - יעורר הדבר ספק או בכנותו או באינטליגנציה שלו. אחרי השיחה הזאת, אף כי עברו כמה שבועות, לא צריך היה לדבר על סודיות, כי אני הנחתי את כל קלפי על השולחן.

וכעת לעצם העניין: מה גורם לירידת ערך

הפטנע שלנו? - מה גורם לאינפלציה? - אני פעיז להגיד שבתנאים אלה ובהיקף זה של המדינה, מידה ידועה של אינפלציה אין להימנע ממנה. עברו עלינו כמה מלחמות, פה בארץ או בארצות אחרות. האם קרה שאיזו ממסלה שהיא הצליחה לנהל מלחמה בלי מידה ידועה של אינפלציה? אם מישהו יראה לי ממסלה כזאת באיזו מדינה שהיא - אהיה לו אמיר תודה בעד התגלית. זהו תהליך שמבחינה כלכלית אינו נבדל כמעט בשום נקודה מתהליך המלחמה.

מה הוא תהליך מלחמה? ראשית, ישנו סקטור

גדול מאד של אנשים שאיננו מייצר לתצרוכת שוטפת, וישנו סקטור גדול של ציוד שאינו מייצר לתצרוכת שוטפת. אנו נמצאים בדיוק באותו מצב. ישנו אצלנו סקטור גדול של אנשים שאיננו מייצר לתצרוכת שוטפת, וישנו סקטור גדול של ציוד, תעשיה, בניין, שאינו מייצר לתצרוכת שוטפת. מה פירוש הדבר? האנשים העובדים במסק ההשקעות דופים לחיילים בצבא. הם צורכים, ופייצרים משהו שיתן את פריו רק אחרי מספר שנים. ידוע בכל מדינה שאם רוצים לרסן את האינפלציה - מפנפמים את ההשקעות. זהו האלף-בית בליטוד הכלכלה. השקעה יכולה להיות דבר חשוב מאד שמוכרחים לעשות אותו מסיבות אחרות - מפש כמו המלחמה / אבל יש בה תופעות-לוואי שקוראים להן "אינפלציה". בשבילנו ההשקעות הן דבר הכרחי בכדי שנגיע אי-פעם למצב פנוטס, לעצמאות כלכלית. אולם עד שנגיע למצב זה - ההשקעות הן גורם אינפלציוני. בתוך מסגרת זאת של השקעות, הגורם האינפלציוני ביותר הוא הבניין. לא חשוב אם זה שיכון לעולים או בניני לוקסוס או בנינים ציבוריים. האמריקאים עשירים קצת יותר מאתנו, וכאשר הם עוסקים בזיון - הם צמצמו את הבניה.

אנו עושים שלושה דברים שבשבילנו הם

חיוניים ביותר, לפי החלטת העם: ראשית, אנו פביאים אנשים לארץ הזאת ביחס כזה לשוב הקיים, שעד אשר יתחילו לייצר תצרוכת שוטפת, הם צרכנים - וצרכנים גדולים. אנו יוצרים סקטור של אנשים שהוא כמו צבא בארצות אחרות בשעת מלחמה, סקטור של צרכנים שאינם פייצרים. דרושים גם דביזים בכדי לתת להם את האמצעים לייצר.

ד. הורוביץ: **באופן מלחמת העולם השנייה היתה פחות אינפלציה באנגליה מאשר בארצות אחרות, כי הם ידעו לנהל פוליטיקה אנטי-אינפלציונית נכונה.**

נשאלה כאן שאלה: מדוע אנר שותקים על שמועות שפשוט הציבור? יכול להיות שפעולת אאאאא ההסברה מצד האוצר היא לקויה. האנשים המרכזיים באוצר עסוקים יותר מדי בעבודתם מכדי שיוכלו להתפנות לפעולות הסברה, ופעולה זו אינה יכולה להיעשות על ידי אנשים מקצועיים בלבד, אלא אך ורק על ידי אותם האנשים המרכזיים. נוסף לכך אין אנו יכולים להגיב על כל שמועה הרווחת ברחוב. אם ננהג כך נפעם אחת לא נכחיש שמועה מסויימת - יתפרש הדבר כאילו שמועה זו היא אמת. שמעתי שחבר הכנסת ליבנה כתב מאמר בעתון "דבר" על אאאאא מטבע החוץ. יש לו רשות לכתוב מה שהוא רוצה, אולם מישהו כבר אמר שזוהי הבעת-דעה של הממשלה. דבר אחר צריך להיות ברור: אין הממשלה מביעה את דעתה במאמרים ואינה יכולה להגיב על כל שמועה. ביחס לשמועה מסויימת זאת שהזכיר ד"ר בדר, אני רוצה להגיד: בשום ישיבה של הממשלה לא היה כל דיון בענין זה. לא רק שלא היתה החלטה - כל דיון לא היה.

במחלקה למטבע חוץ ישנו מספר מועט של אנשים. הכוחות אינם מספיקים וקשה להשיג כוחות מתאימים לתפקיד שהוא כל-כך פורכב אאאא ומטובך וכפוי-טובה מאד.

האם אנו מוכנים למסור כל שלושה חדשים סקירה על מאזן התשלומים? תשובתי הבלתי משתמעת לשתי פנים היא: כן. אנו מוכנים למסור סקירה על מאזן התשלומים אפילו בכל חודש אם תדרשו זאת, בתנאי שתודיעו לנו על כך ימים אחדים קודם בכדי שנוכל להכין את החומר.

ענין ביטול הרשיונות. אמרתי שכל ההתחייבויות שולמו. רשיון איננו התחייבות בטובן זה שהגדרתי אותו. דיברתי על התחייבויות כלפי חוץ ברגע מסויים, כאשר מצב המטבע היה בכי-רע ולא יכלנו לקבל התחייבויות נוספות, הפסקנו קבלת התחייבויות נוספות כלפי חוץ. הקרדיטיבים שנפתחו כבר לא בוטלו, אולם לא האריכו אותם.

נשאלתי: איפה הופיעו מצרכי מזון? מצרכי המזון שקיבלנו ממשרד החקלאות של ממשלת ארצות-הברית, חלק גדול מהם נקנה בסזומנים אולם במחיר נופינלי או לפחות במחיר ההובלה. מצרכים אלה הופיעים בסטטיסטיקה של המחירים באותו מחיר שקנינו אותם. ישנה הערכה שמצרכי-מזון אלה קיפצו לנו כ-15-13 מיליון דולר. אנו מכרנו אותם פה בלירות ישראליות. הממשלה לא הרזיחה אף פרוטה שהעודף של מצרכים אלה. כל העודף הלך לשם הוזלת מחירים של מצרכים אחרים, כמו לחם. היתה קרן השוואה שדאגה לכך. אין דבר כזה כמו פתבות. כל דבר עלה במשהו, פצרך אחד עלה יותר והשני פחות, וישנו קיסוף גדול המתבטא במחירים מוזלים של מצרכים אחרים.

ניירות הערך הבריטיים: לא הכנסתי אותם בחשבון של 1952 מסיבה פשוטה: מכירת ניירות הערך הבריטיים משמשת כולה לכיסוי התחייבויות של שנת 1951. ניירות אלה אינם שלנו יותר.

יבוא ללא תשלום: - הסכום הופיע בצורת יבוא הון. ישנו סעיף כזה של 60 מיליון דולר. יש גם סכום של 12 מיליון דולר שנתקבל במזומן.

הכנסות מקרנות: - הכנסתי בחשבון סכום הנראה הרבה פחות ממה שקיבלנו. אני מכניס במאזן אאאאא התשלומים רק אותם הסכומים של הקרנות המגיעים לארץ. יש להבחין בין סכום הנאסף ובין הסכום המגיע אלינו. יש שתי נקודות המבדילות את הפרש הזה: הוצאות הקרנות, ארגונים וכו'; החובות הישנים שלהם. להם ישנם חובות משלהם. עכשיו מעניין רק כמה האוצר מקבל נשו מקרנות אלו.

ב-10 החדשים הראשונים של שנת 1951 קיבלנו מקרנות ומפוסדות ציבוריים שונים 22,500,000 ל"י. ב-1951 הועבר חלק גדול מן הכסף בצורת סחורות, וסכומים אלה אינם הופיעים בסעיף זה אלא בסעיף: יבוא בלי הקצבת מטבע זר. כעת שמנו קץ לדבר הזה, מאוקטובר 1951, כי דבר זה היה בעוכרינו, ואנו עומדים על קיום הוראה זו בכל תוקף. על הפוסדות הקטנים, כמו ישיבות וכדומה, איננו יכולים לפסח ולדרוש שלא

ד. הרוביץ:

יביא מחורות, אולם בפוסדות גדולים יותר כמו הקרן הקיימת, קרן היסוד וכו' אנו מקפידים. אם תהיינה השנה אותן התוצאות לסגניות כמו בשנת 1951, נקבל יותר מאשר קיבלנו בשנת 1951, כי הפסקנו את העברה בסחורות.

נשאלתי: האם ישנן התחייבויות של משרדים שונים בלי אישור האוצר? - אין דבר כזה. התחייבות בטבע זר יכולה להיעשות אך ורק באישור האוצר. הוראה זו קיימת משנת 1950-51. קיבלנו על עצמנו פעם אחת ולתמיד את כל החובות שהיו, ויותר אין פעולה עצמאית של התחייבויות של משרדים בודדים. גם משרד הכסחון נכלל בין שאר המשרדים.

התחייבויות עידוד הון: - התחייבויות אלו נחשבות ככל ההתחייבויות האחרות. תשלומים פיננסיים מהווים כל שנה כ-30 מיליון דולר. אנו מסוגלים לפעמים בתשלום בחדשים אחדים - אולם אנו משלמים הכל. ישנן התחייבויות שאסור לאחר בתשלומן אפילו שעה אחת, ולעומתן ישנן התחייבויות שאפשר לשלמן באיחור של חרשים.

נשאלתי על הסתירה הפדוטה במספרים שלי על מאזן התשלומים - 175 מיליון לעומת 125 מיליון. הסברתי כבר שישנה תכנית כוללת של מה שרצוי - 175 מיליון, וישנה תכנית מינימלית של 125 מיליון הפחזיקה את הקיים ומרשה רק מידה קטנה מאד של הרחבה או התפתחות.

שאלו: מה בנוגע לתכנית? ברור שמוכרחה להיות תכנית. היתה גם תכנית כל שנה. אבל התכנית הזאת איננה יכולה להיות כל-כך סדוייקת כמו תקציב, כי מקורות ההכנסה אינם בטוחים. הגענו לפסקה שהתכנית - במצב קשה כמו שאנו נמצאים בו כיום - מוכרחה אצא להיות יותר פדוייקת. בזה אין חילוקי דעות. למעשה יושבים כבר שנועות אחדים על המדופה הזאת. אצאאצא עוסקת בכך ועדת שרים שבה נידונה תכנית היבוא. תכנית כזאת תובא לפני הממשלה ולמעשה התחיל בה כבר הדיון. כאשר יוחלט הדבר - הוא יובא בפני ועדת הכספים. ישנם קשיים בענין עקב אי-הימצבות בהכנסות. לנו קשה יותר לערוך מאזן קבוע מאשר למדינה אחרת, בגלל הרכבו של מאזן התשלומים שלנו. אולם גם בארץ כמו אנגליה, שבה משק הדביזים מסודר, לא ראיתי שבפרלמנט יוחלט על תקציב הדביזים.

נשאלתי: מדוע אנו מרחיבים את הציוד של התעשייה בזמן שאין לנו די חמרי גלם בכדי לספק לה? - על כך יש שתי תשובות: באותו חלק של תקציב הדביזים המוקדש לפיתוח, אי-אפשר להתכוון לפצב של השעה, אלא צריכה להיות פוליטיקה לזמן ארוך, כלומר: א) הרחבת יכולת הייצור שלנו. אם אין חמרי גלם, אין זאת אופרת שצריך להפסיק את הרחבת התעשייה. ב) הציוד הזה הובא בתקופה שלא היו לנו קשיים באספקת חמרי גלם. בתקופה שהבאנו אא או הזמנו את הציוד - ב-1950 - המצב לא היה חפור כשם שהוא היום. ג) הציוד הזה הובא כולו או כמעט כולו מהלוואות אכספורט-אימפורט בנק, שהיו מוקדשות למטרה זאת: הרחבת יכולת הייצור שלנו. כעת, לאור המצב החדש בענקה, למשל, הבאנו שינוי יסודי במדיניות הזאת. כלומר: אנו פביאים בחשבון בהקצבת כספי ההשקעה לציוד התעשייתי גם את הגדרם של חמרי גלם. זאת אופרת: נותנים עדיפות גבוהה ביותר לטותן תעשיות-היסוד הפוצאות את חומר הגלם שלהן בארץ, או שחלק חומר הגלם שלהן הוא קטן ביותר והערך המוסף על ידי עבודה הוא הרבה יותר גדול. אנו חושבים לתת, למשל, הקצבה גדולה מאד לפיתוח הפוספט בארץ. עד עכשיו היינו מביאים זאת מפלורידה ואנו חושבים שבשנת 1953 לא נביא יותר כל כמות של פוספט לארץ. זהו חומר חיוני לחקלאות. את הציוד נביא מכספי ההשקעה. כן נפתח, למשל, את תעשיית החנקן, שהחומר הגלמי העיקרי שלו הוא האוויר. גם לייצור פניצילין ניתן הקצבות. אנו משקיעים כסף בעיקר במפעלי-ייסוד.

אני יכול לשתף את עצמי במשאלתו של חבר הכנסת פורדר שאנו נחיה לא על תחבולות ודיפלומטיה מוצלחת אלא על עמל/כפינו. כל מה שדיברתי בקשר עם תקציב וטאזן התשלומים היה פכוון לאותה מטרה: להתאים את התצרוכת לאפשרות ולהגביר את האפשרות. עף כי אתידרש לנו עזרה - והיא תידרש לנו במשך זמן-מה גם אך ילך הכל בסדר - העזרה לבדה לא תעזור בלי מאמץ מכוון להגברת הייצור ולעמידה על רגילנו.

אשר לקשי: - נכון שהקושי הוא לא רק בשכום הגלובאלי של מאזן התשלומים, אלא בהרכב, כלומר: יש תמיד סכומים משוריינים

ד. הורוניץ:

לא תמיד זה מתאים לתצרוכת ששוטפת שלנו. זוהי בעיה חמורה וקשה. נכון שבפגז כזה צריכה להיות תכנית-יבוא מצומצמת ביותר וסותאמת להכנסות פפני שאין זה ענין של היינו-הך. אם עורכים תכנית רחבה יותר ואחר-כך נתקלים בקשיים - יש לזה תוצאות חמורות ביותר בהרכב המצרכים ובזמן. צאצאצאצא למשל, 3 חדשים נחיה בטוב ואחר-כך יעבור זמן רב מאד - הרבה יותר מ-3 חדשים - עד אשר נאזן את מצבנו. אילו היינו יודעים שיהיה לנו פחות, היינו אומרים: לא נתלבש אבל נאכל. אם לא נחשוב על זאת - נתחילה גם נתלבש וגם נאכל, ואחר-כך לא יהיה לנו כלום. התכנית צריכה להיות בדיוק פותאמת לאפשרויות. אם ישנן אחר-כך הכנסות יותר טובות - נשתמש בהן; צריך לחיות לפי חשבון.

כעת עלינו לשים את הדגש על הנסחת כמה מצרכים מינימליים. אין זה ענין של דצון טוב. המינימום הוא ראשית-כל מזון. אסור לנו לרדת פאותה דמת-התזונה שהקיימת היום ושהיא ספק-מספיקה. דבר שני במעלה הוא הדלק. בלעדיו יעמוד כל הפסק של הארץ. אחר-כך באים: השקאה, תחבורה, תעשייה, וכו'. עלינו לדעת מה הוא החיוני ביותר ומה יכול לחכות. הפושג "חילוני" שונה לגמרי אצל עניים מאשר אצל עשירים. לפעמים מחליפים אצלנו את הפושג "חיוני" בפושג "דיוני". "חיוני" הוא המצרך המקבל את זכות העדיפות בגבולות האפשרויות הקיימות - אולם אך ורק בגבולות אלו כי יותר מכך אי-אפשר לעשות. אפנים מגיעים אלינו דברים אחדים שהם אינם חיוניים ביותר, כמו: חפצי עולים ופתנות, אבל על אלה אין לנו שליטה. איבני יכול לקחת מהעולה את מה שהוא מביא אתו. אפשר לייעץ לו לחוץ-לארץ להביא דברים חיוניים, אבל הוא מביא מה שכדאי לו ואין לנו כל שליטה עליו. אין דברים אלה מצטברים לסכומים גדולים, אבל הם מופיעים ומסתננים בכל מיני מקומות. אין אנו מקציבים לדברים אלה מטבע-חוץ.

ז. סוזאייב:

אם תהיה תכנית-מינימום כזאת, ממילא אתה צריך תכנית לגבי אותו חלק שאין לך יכול לדאוג עבורו. אם אינך יכול לספק חומר גלם לאעשיות שונות - צריכה להיות תכנית: או לסגור אותן או לעשות משהו אחר.

ה. הורוניץ:

התכנית צריכה להיות על חלוקת ההכנסות לפי תקציב הפיתוח והתקציב השוטף. להרחבת הפסק אנו מקציבים כסף בפידה שיש לנו. לצרכים השוטפים אנו חייבים להשיג סכום כסף מינימלי.

ט. רוקח:

תפוחי-עץ אינם חיוניים במובן זה, ובכל זאת מוכרים אותם ב-3 לירות הקילו.

ד. הורוניץ:

אנו לא נתנו פרוטה לתפוחי-עץ משנת 1948. הביאו אותם או בתור מתנות או בצורה דומה. כשמישהו שולח ארצה תפוחים בלי שנקציב לכך מטבע זר - אין אני יכול לאסור על כך.

ה. הפרגמטיזם והקרדיט: - אני דוגל בפרגמטיזם -

אבל לא באשראי. הפוליטיקה של האשראי היא תוצאה של דעות שונות. אני נגד קרדיט, ואומר פדוע: א) אדם פרטי מקבל הלוואה כאשר הוא יודע מאין ישלם אותה. המשכנתא הזאת איננה משכנתא על העתיד, אלא על נסים. אין אני רואה בשנת 1952/53 עודף של היבוא בכדי שנוכל לשלם. ואם להכביר - אני אומר: מוטב להכביר מיד. בינתיים עולה לנו הדבר ברבית, קוסיסיונים והרנית הסמויה שהיא גרועה ביותר. נחיה על מה שיש לנו - טענת, אולם הפוליטיקה הזאת לא נתקבלה. היום הפוליטיקה שלי מקובלת יותר מאשר היתה. כיום מבינים כבר כולם שכאשר מקבלים סחורות מאכספורט-אימפורט בנק - שזה ל-15 שנה - לא צריך להסתובב בעוד חובות שיכבירו בעוד שנה או שנתיים על התקציב השוטף אין זאת שאלה: "לפמה זמן", אלא שאלה "למה". גם כעת יש דיספרפורציה בין חלק של מאזן התשלומים לצרכים שוטפים ולהשקעה, כי להשקעה יש יותר, ולצרכים שוטפים לא מספיק. בעד האשליה העצמית שלנו נשלם יותר ביוקר. הפוליטיקה שלנו צריכה להיות: להקטין את החובות ולחיות על מה שיש לנו. נטיק את המסקנות שעה אחת קודם, ומה שמציע ד"ר פורדר זהו מודפיום כלכלי.

אם רוצים לצמצם את ההוצאה צאצא במטבע חוץ צריך גם לצמצם את ההוצאות במטבע פנים. באותה מידה שאפשר להגיד שיש לנו מחסור במטבע חוץ, אפשר להגיד: אין לנו מחסור במטבע חוץ, אבל יש לנו עודף בלירות ישראליות. - ואורל להגיד...

ד. הורוביץ:

האימפורט שלנו לנפש יהודית איננו יותר קטן מאשר היה בשנת 1938. ב-1938 הוא היה כ-10 מיליון ל"י על ישוב שהיה כשליש מזה של היום. זאת אומרת: הוא צריך להיות כיום 30 מיליון, פלוס 2 1/2 - שינויי המחירים בעולם - כ-100. השימוש במטבע זר איננו יעיל. היבואן אין לו כל ענין להשיג מצרכים זולים. יש לו פה טונופול - הוא ימכור את הסחורה שיביא בכל מחיר. אחרי שמביאים הנה את הסחורה - מטתנן חלק תחת הקרקע. ישנם מחסנים עצמים של סטוקים בארץ שלא כדאי למכור אותם. אם מחזיקים סחורה במרתף - זה משתלם יותר מאשר לעסוק במסחר. משום כך ישנם נמלים סתומים ומחסנים נסתרים. יש יותר מדי כסף מקומי - וזה משפיע על סאזן התשלומים ומחבל בו. הירידה האבסולוטית באימפורט איננה גדולה כל-כך א כפי שהיא מצ מתבטאת במספרים, אלא זוהי תוצאה של האינפלציה. הממשלה איננה שותפת לאינפלציה - מחוץ לאותו התקציב הגדול שמחליטה עליו הכנסת. ה"ריבולכינג-קרדיט" עוזר רק פעם אחת.

הרפטריאציה של 10% כלולה במאזן התשלומים.

שאלת הקורס להשקעות עומדת כעת לבירור יחד עם תכנית היבוא.

הקצבת חומר לאימפורט נעשית באופן סיוחד.

מחזירים חלק של תפורת האימפורט לחפרי גלם. אנו עומדים בפני פרובלימה גדולה של עידוד היצוא ופה יתכן שתהיה איזו ליברליזציה בפוליטיקה של פרטנות.

קשרו את הענין הזה בהיקף העליה. ביחס לעליה ישנם שני סוגי מספרים: (1) הצרכים השוטפים באותה שנה; (2) מה שנחוצ לקליטתם של העולים. ישנו הבדל עצום בין שני אלה. בשביל תצרוכת שוטפת לשנה ראשונה לעליה של 100 אלף איש, נחוצים לנו כ-10 מיליון ל"י. הסכום הזה חוזר בכל שנה אם עולים אלה לא ייהפכו ליצרנים. כדי שעולה ייהפך ליצרן - צד דרושים סכומים אחרים לגמרי. לזה נחוצים בערך 2500 דולר לנפש. בכל התישבות דרושה כמות ידועה של מטבע זר. סכום זה דרוש בכדי לעשות את האינטגרציה הכלכלית הזאת. לפי חשבון זה דרושים בשביל 750 אלף תולים שהגיעו ארצה, כ-2 מיליון דולר, וקיבלנו 750 מיליון. כאשר אנו עושים חשבון קליטה, עלינו להביא בחשבון את הארץ כולה. למשל: יהודי הקים בית-חרושת. הוא מעסיק פועלים. אני סכניס בחשבון של סאזן התשלומים אמצעים לקליטה את ההשקעה של היהודי הזה במטבע זר. אצל הפועל הזה שלכאורה לא נתנו לו מאופה, אנו סכניסים את החלק של בית-החרושת הנופל עליו. כלומר: החשבון הוא כולל. אנו מפגרים בחקלאות - אולם זהו ענין אחר. אולם אי-אפשר לדרוש שכולם ייהפכו לחקלאים. כל החלוקה הזאת היא סלאכותית. כשם שהתצרוכת שלנו מורכבת מצרכים שונים, כן דרושים לנו אנשים בכל המקצועות - וכל המקצועות מחייבים השקעות. הסכום הכולל להשקעות צריך להשתוות עם מספר האנשים העומדים לקליטה, סוכפלים בסכום הדרוש לכל נפש. עד כאן אנו נמצאים בפיגור עצום.

מה היא התוצאה מכך? היות וההשקעות אינן אקוא

מספקות - ואני מביא בחשבון את כל ההשקעות - הרי אנו מוציאים חלק מההון כדי לפרנס את האנשים. בעיה שניה הכרוכה בזה היא רמת-החיים של הישוב. אם אנו מייצרים יותר משאנו צורכים - אנו יכולים להפריש חלק מן הייצור הזה להשקעה, אולם אם אנו צורכים יותר - וזהו לדעתי המצב של הישוב הקיים - הרי אנו אלקחים את חלק האמצעים שהיו סיועדים להשקעה ואוכלים אותם - אם כי לא באופן ישיר. אי-אפשר לעשות הערכה על שווי הצינורות שהשקענו בארץ, כשם שעשה חבר הכנסת דיין. צריך לעשות חשבון כולל.

מה היא התשובה לשאלה זאת? - ישנה משוואה

מתימטית ידועה בת 3 גורמים: א) מספר האנשים שלא נקלטו בארץ; ב) כמות ההון הנכנסת לארץ; ג) הזמן. ככל שישנם יותר אנשים ופחות הון - יימשך הדבר יותר זמן. ככל שישנו יותר הון ופחות אנשים - הזמן הוא פחות. בסופו של דבר ייגמר הענין - אבל בינתיים ישנו סבל, צאצא לכמות ההון הדרושה גדלה אאאאאא והסלכת. במאזן התשלומים של שנה אחת כמות העולים באותה שנה השוטפת איננה הסכריעה. אולם לאורך הימים החישוב הזה בצירוף של חשבון לקליטה ולא רק לקיום - הוא הוא המהווה את הגורם העיקרי.

נשאלתי: האם יכול להיות תקציב דביזים? - לא.

תקציב הוא תקציב הכנסה והוצאה. כאן ישנם חישובים ואנו מוכנים תמיד למסור את האינפורמציה ליועצים.

ד. הורוביץ:

התשלומים בכדי לראות כיצד אפשר ללכת - אולם אין תקציב סדווייק.

אני חושב שהד"ר סנה ~~הוא~~ ^{הוא} בטעות חסודה.

מה זאת אומרת: חלק אצא התקציב במטבע זר? למשל: אצא תקציב הפיתוח. אפשר להסתכל בענין משתי נקודות. אפשר להגיד על כביש מסויים שהאספלט נקנה במטבע זר, והיות וזהו חלק קטן - כי חלק מהאספלט נוצר פה - אין חלק המטבע הזר בכביש גדול ביותר. לעומת זה יכול מישהו לבוא ולטעון: דלק, אמורטיזציה של הסכונות, אמורטיזציה של כלי העבודה וכדומה - כל זה מטבע זר, ואנו נגיע לכך שהחלק של המטבע הזר בתקציב הוא אותו החלק שהארץ צורכת בכלל במטבע זר. אי-אפשר לצרף את תקציב המדינה ומאזן התשלומים שהוא הרבה יותר רחב. מאזן התשלומים חייב לתת תמונה כוללת. 90 מיליון דולר במאזן התשלומים זה מזון, א"ו-50 מיליון - דלק. האם אפשר להכניס זאת לתקציב המדינה? קשר כזה איננו קיים בשום מדינה בעולם והוא מיותר לחלוטין. בתקציב הפיתוח החלק במטבע זר הוא גדול יותר - אבל גם כאן לא ביותר. אם רוצים לדעת איזה אחוז מההכנסה במטבע זר מקדישים לפיתוח, צריכים להחליט על תקציב מיוחד של מאזן התשלומים. בתקציב הפיתוח אצא אנו תופכים בתעשייה. אולם החלק הגדול של מטבע זר לתעשייה פוגא דוקא מסקורות של השקעה פרטית או כדומה, אבל לא מתקציב הפיתוח.

אפשר לדרוש תקציב מיוחד של מאזן התשלומים.

אבל לא מאזן תשלומים של תקציב המדינה, את המסגרת של מאזן התשלומים אפשר לעשות רק בקורים כלליים, אולם ד"ר סנה דורש פשה מיוחד: מאזן התשלומים בתוך תקציב המדינה.

ה. סנה:

אתה מכניס ממילווה העצמאות את כל הסכומים שאתה מקבל. מילווה זה סופיע בהכנסה בתקציב הפיתוח. הוא כולו מתקבל בדולרים. הוא מוצא לפיתוח רק ב-40%. באיזה מקום זה משתקף?

ד. הורוביץ:

אילו הייתי במקומך הייתי דורש את מאזן התשלומים במלואו, ולא רק חלק ממנו.

א.ג.

ישיבת וקדת הספלים
15.1.68

היו"ר י. גורלי:

בעקבות הצעתו של חבר הכנסת צילצוב
בנוגע לוועדות-המסנה, אני הושב שכדאי
לעשות את הבטיון הזה ולבחור בתלי ועדות מסנה: א) ועדת-מסנה שתדון
בכל העניינים הכרוכים בצורים והנקים; ב) ועדת-מסנה שתדון בעניינים
האחרים, כפי: הקצוב הבטיון, דו"ח מבקר המדינה וכו'. בוועדת-המסנה לענייני
הוקים יוכלו לטוב גם חבר כנסת שאינו חבר הוועדה, אולם לא בשניה.

א.מ. גולדברג:

אני מציע שבועדת-מסנה אחת יוכלו
להתחלף חברייהם האחרים כאשר ידובר על

עניינים שונים.

ק. לונד:

הרי היו"ר יהיה משותף לשתי הוועדות,
ואז הן לא תוכלנה לשבת בעת ובעונה אחת.
לכן מדע לקיים ישיבות של סליצת הוועדה, מי בלאו הכי יובאו הדברים
אליה.

היו"ר י. גורלי:

אני מציע לעשות את הבטיון הזה בסדר
זמן מה ולראות כיצד הוא פועל.

אני מביא לידיעת חברי הוועדה הודעה
בנוגע לשימוש בחוק. החומר שתחלק ל-3 סוגים: א) סוג מדוגמת הדו"ח
של מבקר המדינה לביקורת הקצוב הבטיון. חומר זה נמצא בתיקים סיוודים
של חברי הוועדה בסזכירות הכנסת, וכל חבר יוכל לעיין בו מבלי אאאאאא
לקחת אותו איתו; ב) חומר הנמצא בתיקים של חברי הוועדה והסטופן: לא
להוציא. חומר זה מסוד יהיה להוציא מהתיקים; ג) חומר שיימצא בתיקים
של חברי הוועדה ולא יהיה סטופן. חברי הכנסת יוכלו להוציא חומר זה
מהתיקים, אולם אם יאבד חבר ועדה חלק מן החומר - לא יוכל לקבל אחר.

י. גורלי:

אני מתנגד לכך שחומר טוויים יימצא
בסזכירות ללא יכולת להוציא אותו. אדבר

על כך בטליצת הכנסת.

היו"ר י. גורלי:

הישיבה הבאה סחר בשעה 6.30.

הישיבה סגורה.

(הוציבה נבעלת בשעה 13.15)